

IPRM
SINCE 1995

info

№3, (37), қазан 2022

РЕПРОДУКТИВТІК МЕДИЦИНА ИНСТИТУТЫ

40 жастан кейінгі
сәтті ЭКО – аңыз ба,
әлде ақиқат па?

бет
4

ЭКО-зертханасы:
эмбриондардың сапасына
қандай параметрлер
әсер етеді

бет
6

ИРМ клиникасында
жүктілікті жүргізудің
ерекшеліктері

бет
10

бет
12

ИРМ клиникасы
Шымкент жоғары
санатты алды

бет
16

Қабанбай батырдағы
ИРМ клиникасына 5 жыл

бет
17

РМИ-дің арқасында бірінші
әрекеттен-ақ дүниеге келген
патшадай егіз бала!

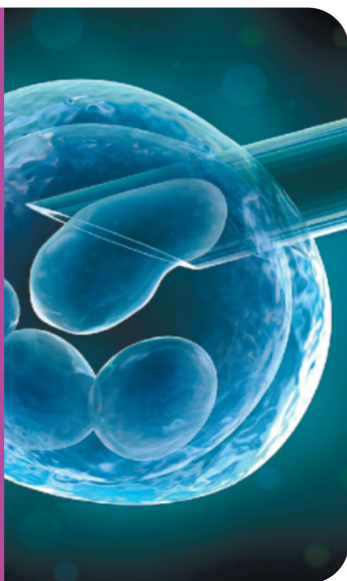

*Ежедневно Институт Репродуктивной Медицины
делает уверенные шаги навстречу новым
технологиям, чтобы каждая семья в нашей
стране имела возможность стать по-настоящему
счастливой и полноценной*

Приглашаем женщин принять участие в программе:
"СУРРОГАТНОЕ МАТЕРИНСТВО И ДОНОРСТВО ООЦИТОВ",
а так же мужчин в программе:
"ДОНОРСТВО СПЕРМЫ"

ТРЕБОВАНИЯ К ДОНОРАМ ООЦИТОВ:

- отсутствие выраженных фенотипических проявлений;
- удовлетворительное физическое, психическое и репродуктивное здоровье, подтвержденное заключением медицинской организации

ТРЕБОВАНИЯ СУРРОГАТНЫМ МАМАМ:

- возраст от 20 до 35 лет;
- наличие собственного здорового ребенка;
- отсутствие психических соматических и генетических заболеваний;
- удовлетворительное физическое, психическое и репродуктивное здоровье, подтвержденное заключением медицинской организации

ТРЕБОВАНИЯ К ДОНОРАМ СПЕРМЫ:

- возраст от 18 до 35 лет;
- отсутствие отклонений в нормальных антропометрических и фенотипических признаках;
- удовлетворительное физическое, психологическое и репродуктивное здоровье, подтвержденное заключением медицинской организации.

Дополнительную информацию можно получить по телефонам:

irm.kz

050012 Алматы,
ул. Толе би, 99
@irm.almaty

050012 Алматы,
ул. Кабанбай батыра, 226
@irm.kabanbai

160016 Шымкент,
ул. Еримбетова, 302
@irm.shymkent

тел.: +7 727 234 34 34

моб.: +7 771 934 34 34 (WhatsApp)

🌐 www.irm.kz

Құрметті достар және РМИ INFO оқырмандары!

Сіздермен журналымыздың күзгі нөмірінде қауышуға қуаныштымыз.

Бір күндей зымырап өте шыққан жаз мезгілі дәрігерлеріміз үшін іссапарлар мен халықаралық конференцияларға толы болды. Ғылым бір орында тұрмайды, сондықтан біз барлық ірі ғылыми-медициналық симпозиумдарға белсенді қатысамыз.

РМИ халықаралық ұйымдардың толық құқықты қатысушысы ретінде жыл сайын ESHRE, PAPЧ, UARM, ASCRM және әлемнің көптеген басқа ғылыми қоғамдастықтары ұйымдастыратын ғылыми іс-шараларға қатысады.

Конференция аясында репродуктология мен эмбриология саласында ғылыми зерттеулер мен ізденістер жүргізетін белгілі ғалымдар, дәрігерлер ұжымдары, фармакологиялық компаниялардың қызметкерлері сөз сөйлейді. Институтымыздың дәрігерлері де баяндамалар мен лекциялар оқиды, барлық сессияларға белсенді қатысады. Одан кейін біздің әлеуметтік хабардарлық саясатымыздың аясында біз өз тәжірибемізді тек қазақстандық мамандарға ғана емес, сонымен қатар жақын және алыс шетел дәрігерлерімен де бөлісеміз.

Заманауи технологиялардан, инновациялардан қалыс қалмаймыз. Зертханаларымыз жап-жаңа әрі озық жабдықтармен жабдықталған, ал жақында РМИ әйел денсаулығы мен ұрықтың ерте кезеңдерде дамуын диагностикалау үшін әзірленген премиум кластағы Samsung Medison УДЗ аппаратын сатып алды.

Ұжымымыздың жұмысын мақтан ететін тағы бір себеп – Шымкент РМИ-дің медициналық қызмет көрсету сапасы бойынша «Жоғарғы санатты клиника» мәртебесін алуы. ҚР Денсаулық сақтау Министрлігінің ұлттық аккредиттеу мен сараптамалық қорытындылау нәтижелері бойынша Шымкенттік клиникамыз осындай жоғарғы мәртебені алды.

Осы нөмірде біз ЭКО зертханасының қызметі туралы әңгімелейміз, кеш болған жүктілік туралы – жоғары репродуктивтік жастағы әйелдер ана бола ала ма деген сұрақтарға жауап береміз. Әрине, өздеріңіз ұнататын «Нөмір қонағы» айдары аясында – еш мүмкіндік қалмағанның өзінде ғажайыпқа орын бары жайында әңгіме өрбітілетін болады. РМИ үйлесімді командасының күнделікті әрі көп еңбекті талап ететін жұмысы Қазақстан нарығында көшбасшы болып қалу, және де ең бастысы – бізге келген пациенттердің отбасыларын бақытқа бөлеу мүмкіндігін береді. РМИ – армандар орындалады!

Құрметпен және ең ізгі тілектермен,

Тамара Мұфтахқызы ЖҮСІБАЛИЕВА,
Репродуктивтік медицина институтының директоры

БАС РЕДАКТОР

Тамара Жүсібаиева,
Репродуктивтік медицина
институтының директоры

ШЫҒАРУШЫ РЕДАКТОР

Евгения Скалей

ДИЗАЙН, БЕТТЕУ

Кравцева Оксана

МЕНШІК ИЕСІ:

«ИРМ» мекемесі

РЕДАКЦИЯ МЕКЕН-ЖАЙЫ:

Алматы, Төле би к-сі,

ЖАРНАМА БӨЛІМІ:

Индира Абдикалыкова
(a.indira@irm.kz)
www.irm.kz

Алматы Моторс Холдинг
баспаханасында басылған
ҚР, Алматы қ., Кочин к-сі, 4
Тел.: +7 701 755 00 51
Таралымы – 1 000 дана

Мерзімдік басылымды есепке қою туралы
№14607-Г кұәлігі 31.10.14 ж. ҚР байланыс
және ақпарат агенттігімен берілген.

Редакция авторлардың ойын арқашанда қолдай бермейді. Жарнаманың мазмұны үшін жарнама берушілер жауапты. Жарнама берушілер ҚР ДМ тіркелмеген, рұқсат етілмеген дәрілік құралдардың және медициналық мақсаттағы бұйымдардың жарнамасы үшін жауапкершілік туралы ескертілген. Материалдарды қайта басып шығарғанда "ИРМ INFO" сілтеме жасау міндетті.

40 ЖАСТАН КЕЙІНГІ СӘТТІ ЭКО – АҢЫЗ БА, ӘЛДЕ АҚИҚАТ ПА?

Кеш репродуктивтік жаста ана болу арманы жас пациенттерге қарағанда қиынырақ. Дегенмен, заманауи репродуктивтік медицина технологиялары 40+ жастағы әйелдердің жүкті болып, дені сау баланы дүниеге әкелуіне мүмкіндік береді.

Репродуктивтік медицина институтының репродуктолог-дәрігері, гинеколог-хирургі Жолдасов Рустем Аширқариевич қырық жастан кейін жүкті болу мүмкін бе, жоқ па және жасы келген әйелдерге жасалатын ЭКО ерекшеліктерінің қандай болатынын айтты.

Рустем Аширқариевич Жолдасов, репродуктолог, гинеколог-хирург дәрігер

- Әлемдік статистика көрсеткендей, 40 жастан кейін босануға шешім қабылдаған әйелдердің саны екі есе көбейген. Бұл немен байланысты және Қазақстандағы жағдай қандай?

- Қазақстандағы әйелдер санының проценттік арақатынаста қаншалықты өскенін айта алмаймын, бірақ олардың өте көп екенін білемін. Біз клиникамызға келген пациенттер бойынша осындай динамиканы байқаймыз.

Менің ойымша, бұл екі себепке байланысты. Біріншісі – репродуктивтік технологиялардың қарқынды дамуы, олар қазіргі уақытта менопауза кезеңіндегі әйелдердің де жүкті болуына мүмкіндік береді. Бүгінгі таңда пациенттердің осы тобы дені сау баланы дүниеге алып келе алады, өйткені бізде мұндай жағдайлар болды. Әрине, егер соматикалық денсаулығы мүмкіндік берсе.

Және де жасы келіп балалы болып жатқан әйелдер санының артуының екінші себебі – әлем өзгеруде, басымдықтар ауысуда. Көптеген ерлі-зайыптылар өз өмірлерін, мансаптарын жасап алғысы келеді, тек содан кейін ғана балалы болу жайында ойлайды.

- ЭКО бағдарламасында дәрігерлер мен репродуктивтік жастан асқан әйелдер қандай қиындықтарға тап болады

- Ең маңызды проблема аналық жасушалардың сапасы мен санының азаюында. Бұған қоса, бірінші кезекте біз сапа туралы айтып отырмыз. Мысалы, 35 жасқа дейін әйелдің жүкті болуы үшін бес аналық жасушадан бір жақсы эмбрион алса жеткілікті. Ал, 40 жастағы пациенттен бір эмбрион алу үшін кем дегенде 11 аналық жасуша қажет болады. 42–43 жастағы әйелдерге тіпті 18 жасуша қажет болады. Осының бәрі аналық жасушалар сапасының төмендеуімен байланысты.

Екінші қиындық – пациенттің соматикалық денсаулығы. Егер әйел толық тексеруден өтіп, терапевттен өзінің ынталандыруға шыдай алатыны, ЭКО бағдарламасын жасатып, баланы босана алатынына қабілетті екені жайында қорытынды алмаса, біз ЭКО бағдарламасын бастай алмаймыз.

- 40+ жастан кейінгі ЭКО ерекшеліктері қандай?

- Жоғарыда айтып кеткенімдей, репродуктологтардың жұмысын қиындататын басты екі ерекшелік – овариалдық резервтің аса төмен болуы және аналық жасушалар сапасының төмендігі. Тағы бір маңызды параметр – жатырдың жағдайы. Егер эндометрий өсіп жатса ғана, эмбрионды жатырға көшіріп салуға болады. Эндометрий дегеніміз – жатыр қуысындағы шырышты қабық екенін айта кеткім келеді, ал эндометрийдің өсуі аналық без өндіретін гормондарға байланысты.

Әйелдерде жас келген сайын аналық бездеріндегі фолликулдар саны азаятындықтан (атап айтқанда олар эстрогендік

гормондар түзеді), эндометрий жұқара бастайды. Эстрогендік гормондарды тағайындағанда, жатырдағы эндометрий 8 мм аса өсуі тиіс. Осындай нәтижеде жатырға қатысты басқа проблема болмаса, біз эмбрионды сәтті ауыстырып салып, жүктілікті соңына дейін жеткізуді көздей аламыз.

- Егер әйелдің өзінің аналық жасушалары болмаса, не істейді? Қазақстанда донорлық жыныстық жасушаларды қолдануға рұқсат етілген бе? Егер рұқсат етілген болса, оларды қайдан алады?

- Егер өз аналық жасушалары болмаса және олардың сапасы өте төмен болса, онда әйел адам донорлық жасушаларды қолдана алады, Қазақстан заңнамасы донорлық жыныстық жасушаларды қолдануға рұқсат етеді. РМИ мамандары пациенттеріне донорлық жасушаларды табуға көмектеседі.

Айта кетейін, 40 жастан асқан әйел адам өзінің аналық жасушаларымен ЭКО бағдарламасын жасатпайды, себебі ондай әйелдің жүкті болып, дені сау баланы дүниеге әкелуі екіталай. Сондықтан да донорлық жасушаларды қолдану жайында сөз қозғалады. Ал спермограмма көрсеткіштерінің төмендеуі анағұлым баяу жүреді, сондықтан жасы келген пациенттің өз биоматериалын пайдалануына болады.

Тағы айта кететін бір жайт, 18–35 жас аралығындағы, овариалдық резерві бар (аналық жасушаларының саны үлкен) әйел адам ғана донор бола алады. Дәрігердің донорға қоятын негізгі талаптары – сапасы жақсы аналық жасушалар санының көп болуы, хромосомалық, соматикалық ауытқушылықтар мен гинекологиялық аурулардың болмауы.

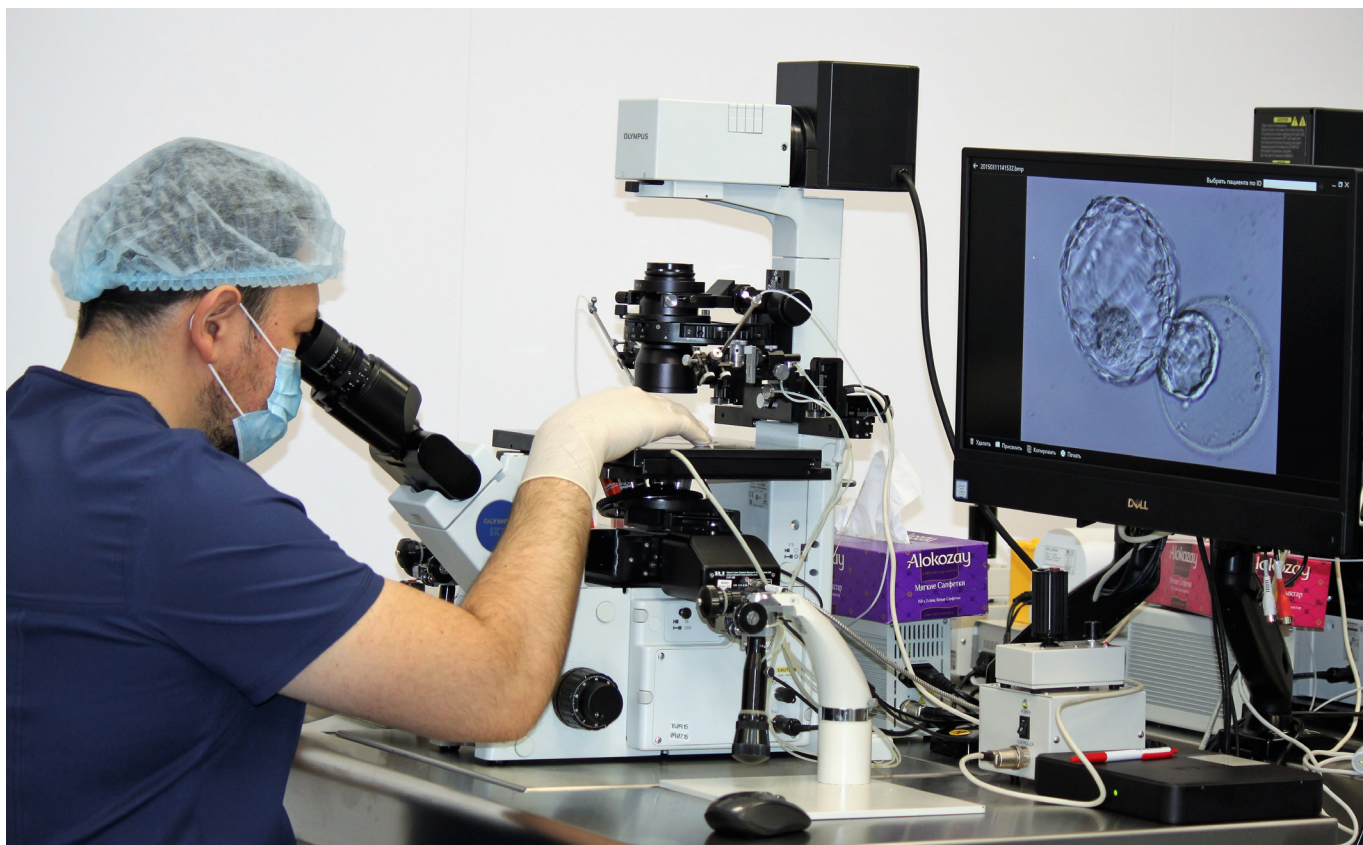
- Жасы келген әйелдердің жүкті болуы үшін оларға ЭКО-дан басқа тағы қандай бағдарламалар жасалады? Жүктілік пен босану қалай өтеді?

- Жасы келген пациенттердің табиғи жолмен жүкті болу мүмкіндігі өте аз және оның ЭКО-дан басқа жолы жоқ. Егер әйел адамның соматикалық денсаулығы жақсы болса, онда ол жүктілік кезеңін ойдағыдай өтіп, босана алады. Алайда жасы келген әйелдерде, тіпті ешқандай қарсы көрсетімдері болмаса да, жүктілік кезінде әртүрлі асқынулар туындауы мүмкін. Мысалы, гипертензия (қан қысымының жоғарылауы), гестациялық диабет, түрлі ағзаларының қызметінің бұзылуы. Сондықтан осындай жаста жүктілікті соңына дейін жеткізу үшін әбден ойланып, «оң» мен «солдың» бәрін ескере отырып, жауапкершілікпен қарау керек.

- 40+ жаста ана боламын деген әйелдер нені білуі қажет?

- 40 жастан кейін сәтті жсалған ЭКО – аңыз емес, ақиқат. Егер сіздің соматикалық денсаулығыңыз жақсы болса, онда сіз ана бола аласыз, ал РМИ-дің репродуктолог дәрігерлері арманыңыздың орындалып, ана болу бақытын сезінуіңізге көмектеседі! Қорықпаңыз – бәрі жақсы болады!

ЭКО-ЗЕРТХАНАСЫ: ЭМБРИОНДАРДЫҢ САПАСЫНА ҚАНДАЙ ПАРАМЕТРЛЕР ӘСЕР ЕТЕДІ

Нұржан Миллятович Джусубалиев, Төле бидегі ҚРТ лабораториясының меңгерушісі

ЭКО зертханасы, немесе жай сөзбен айтқанда, эмбриология – Репродуктивтік медицина институтының «жүрегі». Дәл осы жерде біздің пациенттеріміздің аңсаған армандарын орындайтын «құпия» және «сиқырлы» процестер өтеді. Осы «жүректің» үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін заманауи әдістер мен технологияларды меңгерген кәсіпқойлар командасының үйлесімді жұмысы, жоғары технологиялық жабдық, пациенттерді ЭКО бағдарламасына дұрыс дайындау сияқты маңызды жағдайлар қажет.

РМИ ҚРТ зертханасының жетекшісі Нұржан Миллятович Жүсібалиев эмбриологтардың қызметінің тиімділігі мен сапасына ненің арқасында қол жеткізілетінін айтып берді.

- Біз жұмысымыздың сапасы ретінде нені түсінеміз? Бұл сұраққа нақты жауап беру мүмкін емес, өйткені ЭКО зертханасында культивацияланатын сапалы эмбриондарды алу үшін бірқатар факторлар мен жағдайлар бар. Сондықтан мен өз әңгімемді ЭКО бағдарламасының түпкі мақсатынан – көптен күткен жүктіліктің басталуынан бастайын.

БЛАСТОЦИСТА

Ұрықтанған аналық жасуша 5-6 күн ішінде жеткілікті мөлшерде бөлініп, метаморфоз жасалады, ол эндометрийге имплантталуға дайын болатын басқа түрге – бластоцистаға айналады.

Осы 5-6 күн ішінде эмбрион қорғаныш қабаттың астында болады, ол 5-6 күні сыртқа шығып, эндометрийге имплантталу үшін босап шығады. Бластоцистаның сыртқы жасушаларынан кейін плацента, ішкі жасушаларынан – ұрық түзіледі.

Жақсы бластоциста өсу үшін біз табиғи жүктілік кезінде болатын жағдайға ұқсас жағдай жасауымыз керек. Яғни, алдымен аналық жасуша жетіледі, одан кейін ол ұрықтандырылып, жатыр түтігімен қозғалады. Осы кезде ол белгілі бір температурада болады, оны қышқыл-сілтілік тепе-теңдік, түрлі аминқышқылдары және т. б. қоршайды. Эмбрион өзінің ішкі резервтерінің арқасында ғана дами алмайды, ол қоршаған ортадан – өзінің 5-6 күндік даму процесінде өтетін босану жолдарынан (жатыр түтіктері, жатыр қуысы) басқа ресурстарды (тұздар, су, микроэлементтер және т. б.) да алуы керек. Сәйкесінше, *in vitro* жағдайында біз барынша табиғи түрге келтіре отырып, осы процестердің барлығын жасап, сақтауымыз керек.

Мен эмбриондардың дамуына арналған жағдайларға қатысты факторларды ғана атадым. Оған қоса, біз тікелей зертхананың өзіне де жағдай жасауымыз керек, онда мінсіз тазалық, ауа мен температура да тиісті сапада болуы керек. Осы құраушыларды толық қарап шығайық.

АУАНЫҢ САПАСЫ

Бүгінде біз ірі мегаполистерде өмір сүріп жатырмыз, өкінішке орай, өркениеттің барлық артықшылықтары мен жайлылығына қарамастан, ауа сапасы көп нәрсені талап етеді. Көліктің көп болуына байланысты ауа қатты газдалған, онда шаңның микробөлшектері жиналады, ал желдетілу, әсіресе Алматыда, әлсіз, көбінесе, әсіресе қаланың төменгі бөлігінде түтін байқалады. Осының бәрі ауа сапасына және де барлық тірі ағзаларға айтарлықтай әсер етеді.

Ауаның тазалығына қол жеткізу үшін РМИ-дің ЭКО зертханаларында ағынды-сорғылы желдету жүйесі деп аталатын жабдық бар. Жүйе ISO нормативтеріне сәйкес келеді, арнайы HEPA-сүзгілерімен жабдықталған. Дәл осы HEPA-сүзгілері ауаны шаң микробөлшектерінен, тозаңнан және басқа зиянды элементтерден барынша тазартуға мүмкіндік береді.

Біздің зертханада ауаны толық тазартатын, газ қоспаларынан, формальдегидтерден, спирттерден және т. б. қорғайтын басқа да жоғары технологиялық тазарту жүйелері де орнатылған. Ауаның тазалығы эмбриондардың өсуі үшін өте маңызды, сондықтан оның сапасы үшін барлық жағдай жасаймыз.

ҚОРШАҒАН ОРТА ТЕМПЕРАТУРАСЫ

Зертханада орташа температура әрдайым 23–26°C аралығында болуы тиіс. Бұл ауа мен инкубаторларда эмбриондармен жұмыс істеудің оңтайлы параметрі. Мысалы, кейде эмбриондардың сапасын бағалау, басқа ортаға орын ауыстыру үшін оларды шығарып аламыз, бұл ретте температураның өзгерісі әсер етуі мүмкін. Сондықтан біз температураны қатаң түрде қадағалаймыз және эмбриондармен жұмыс істеу үшін аса қолайлы орташа температураны – 24–25°C сақтаймыз.

Одан басқа, зертханада орналасқан барлық беті жылытылатын жабдықтар да калибрленуі тиіс. Инкубатордағы температура әрдайым +37°C болуы керек. Оларды РМИ ЭКО зертханаларында орнатылған құрылғылар бақылайды.

КУЛЬТУРАЛДЫ ОРТА ТАМШЫСЫНЫҢ ІШІНДЕГІ ЖАҒДАЙЛАР

Инкубаторда өсу барысында эмбрион 5-6 күн құнарлы ортаның кішкентай тамшысының ішінде болады. Дұрыс өсу жағдайларына әсер ететін ортаның маңызды параметрлері бар.

Біріншіден, бұл pH культуралды орта, яғни қышқыл мен сілті арасындағы тепе-теңдік. Қышқыл орталарда pH аса төмен, ал сілтілі ортада аса жоғары болады. Эмбрионның өсуі үшін pH мінсіз параметрі 7,2–7,4 аралығындағы көрсеткіш болып табылады. Біз зертханада оны шамамен 7,28–7,32 деңгейінде ұстауға тырысамыз.

pH мөлшері бір жағынан сұйықтықта көмірқышқыл газының диффузиясында пайда болатын көмірқышқыл газ арасындағы теңгеріммен, екінші жағынан қоршаған ортада болатын гидрокарбонаттың сілтілігімен реттеледі. Осылайша, келетін CO₂ концентрациясын реттеу арқылы өзімізге қажет pH тепе-теңдігіне қол жеткіземіз.

Екіншіден, бұл құнарлы ортаның осмолярлылығы. Бұл параметр ортада ерітілген тұздардың концентрациясын сипаттайды. Осмолярлылығы тұздар мен сұйықтықтардың теңгеріміне байланысты болады. Ол эмбрионда физиологиялық процестердің дұрыс жүруі үшін өте маңызды. Егер осмолярлылығы жоғары болса, эмбрионның өсуі баяулайды, тіпті дамуы толық тоқтап қалуы мүмкін. Құнарлы ортаның осмолярлылығы құнарлы орта бар ыдысты дұрыс дайындамағанда артуы мүмкін, онда температурамен және ауа ағынымен негізделген ортаның сұйық бөлігінің булануы жүзеге асуы мүмкін. Сәйкесінше, осы аспектіні барынша азайтуға мүмкіндік беретін эмбриондарды культивациялауға арналған ыдыстарды дайындау процедураларына белгілі бір талаптарды әзірледік және қатаң түрде сақтаймыз.

ЭМБРИОНДАРДЫҢ САПАСЫ

Эмбриологияда Гарднер бойынша 5-6 күндік эмбриондар жіктелімі қолданылады, сол бойынша А класындағы эмбриондар мен В класындағы эмбриондар жақсы эмбриондар болып саналады.

Бластоцистағы үш параметр: экспансия дәрежесі, кейіннен ұрық түзетін жасушаішілік масса және болашақта плацента түзетін трофобластодерма бағаланады. Бластоцистаның сапасы бір санмен және екі әріппен белгіленеді. Сан экспансия дәрежесін білдіреді (басқаша айтқанда, мөлшері), бірінші әріп жасушаішілік массаның сапасын, екіншісі – трофобластодерманы білдіреді.

Экспансия 1-ден басталады (бластоциста ішіндегі қуыс енді қалыптасқан кезде), қуыс кеңейіп, эмбрион шар тәріздес болғанда 2, 3, 4-кезеңдер өтеді, 5-кезеңде қабықты жарып шығады (хетчинг) және 6-кезең – қабықтан толығымен босап шыққан эмбрион болады. А әрпі – сапасы өте жақсы, В – жақсы, С – төмен.

АА класындағы эмбрион өміршең болмайтын жағдайларда болады. Бұнда тек сыртқы сапа ғана емес, сонымен қатар микроскопта көре алмайтын ішкі, генетикалық

сапа да маңызды. Бұны имплантацияға дейінгі генетикалық зерттеу (ИГЗ) жүргізу арқылы ғана білуге болады. Тәжірибемізде АА класындағы эмбрионды салған, тіпті бірнеше рет салғанның өзінде де жүктілік басталмаған кездер болды. Сол жағдайда пациенттермен бірге қалған эмбриондарды ерітіп, ИГЗ жүргізуге шешім қабылдадық, сол кезде алты эмбрионның бесеуі анеуплоидты (генетикалық сау емес) екені және қалыпты жүктілікті бере алмайтыны, тек біреуінің сау болып шыққаны анықталды.

Не керісінше: ВС класының эмбрионы өседі, ол, одан жақсысы болмаса, негізінен ол салуға жарамды. Тәжірибемізде осындай кластағы эмбрионды салғанда жүктілікке қол жеткізген көп жағдайлар болды. Ненің арқасында бәрі сәтті өтеді? Эмбрион қабықтан шығып, шырышты қабыққа бекітіле алды, оның В класының жасушаішілік массасы жақсы болғандықтан, жүктілік басталады.

ӘЛЕМДІК ӘДІСТЕМЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ

Біздің эмбриологтар өз тәжірибелерін үнемі жетілдіріп отырады, біліктілігін арттыру үшін басқа елдерге жиі барады, жұмыс сапасын жақсартуға көмектесетін жаңа әдістемелер мен әзірлемелерді әкеледі. Біз әлемдегі ең жақсы тәжірибені үйреніп, қолдану үшін әрдайым ғылым мен техникалық прогрестен қалыс қалмаймыз.

Мысалы, бұрын эмбриондарды баяу әдіспен қатырған

(бұл баяу мұздату деп аталады), соның нәтижесінде ең жақсы деген эмбриондардың өміршеңдігі 50–60% құраған. Жібіту барысында өліп қалған көптеген эмбриондар да болды. Бірнеше жылдан кейін Масашиге Куаяма бастаған ғалымдар тобы витрификация әдісін ойлап тапты. Олар өте жоғары тиімділікті көрсеткен ерітінділерді ойлап тапты және жібіткеннен кейін эмбриондардың өміршеңдігі 99% жетті. Бүгінгі таңда барлық ЭКО-зертханалары осы әдістемені қолданады.

ЖАБДЫҚТАРДЫҢ САПАСЫ

Біз жұмыс істейтін жабдықтардың сапасы өте маңызды, өйткені егер ол дұрыс, бұзылмай жұмыс істесе, қызметкерлер мен эмбриологтар үшін барынша ыңғайлы болса, онда процедуралардың барлығы оңай жасалады.

Мысалы, ИКСИ процедурасы жайында айтайық. Оны жүргізу үшін эмбриолог аталық ұрықты табады, оны кейін аналық жасуша цитоплазмасына енгізеді, яғни жасушаны жасанды түрде ұрықтандырады. Бұл айтарлықтай қиын жұмыс, ол үшін нақты толық көріністі көрсететін жақсы микроскоп қажет. Егер ол көмескі болса, онда маман аталық ұрықтың сапасы жақсы ма, жоқ па, біле алмайды, сәйкесінше нәтиже де болмайды.

Одан басқа, бізде жоғары сапалы микроаспаптар, инелер болуы тиіс. Осының бәрі аналық жасушаны инемен тескеннен кейін өмір сүруі үшін өте маңызды.

ХАБАРЛАУ ЖӘНЕ РЕЗЕРВТІК ЭЛЕКТРМЕН ҚОРЕКТЕНДІРУ ЖҮЙЕЛЕРІ

Жоғарыда аталған құраушылардан басқа зертхананың сапалы жұмысы үшін хабарлау және резервтік электрмен қоректендіру жүйелері де маңызды. Мысалы, егер бүкіл қала бойынша электр қуаты өшіп қалса, онда бүкіл процесс тоқтап қалуы мүмкін. Сондықтан, РМИ-де ЭКО зертханасын жобалау кезінде кепілді электрмен қоректендіру және шұғыл хабарлау жүйесі қарастырылған. Бәрі де эмбриология зертханасының сыртқы жағдайларға қарамастан үздіксіз жұмыс істеуі үшін жасалған.

Біздің инкубаторларымызда 2-3 сағат бойы жылуды сақтайтын шағын батареялары бар кіріктірілген жүйе бар.

Хабарлау жүйесі бір секунд ішінде техникалық қызметкерлерге электр энергиясының, газдың істен шыққанын хабарлайды, бақылаудан шыққан параметрлер туралы смс келеді: бізде бәрі қатаң бақылауда, егер бір жайт орын алса, бәрі өте тез шешіледі.

ҚЫЗМЕТКЕРДІҢ БІЛІКТІЛІГІ

Сапа – барлық шарттардың сақталуы мен технологиялық жабдықтың болуы ғана емес, сапа — қызметкерлердің жоғары біліктілігі.

РМИ-дің ЭКО зертханасының әрбір қызметкері өзінің кәсіби қалыптасуының бірнеше кезеңінен өтеді. Жас мамандар ең қарапайым процедуралардан бастайды да, біртіндеп тәжірибелі аға әріптес-тәлімгерлердің көмегімен уақыт өте келе қиын тапсырмаларды орындай алатын болады. Маман өзінің біліктілігін растағаннан кейін ғана оған тірі жасушалармен жұмыс істеуге рұқсат етіледі.

Білікті эмбриолог ұрықтандырылған аналық жасушаның потенциалын қалай сақтау керектігін біледі және

нәтижесінде дені сау әрі мықты сәби дүниеге келуі үшін бәрін жасайды.

Бұл жерде айта кету керек, ұрықтандырылған аналық жасушада потенциал болса, онда біздің міндетіміз – осы потенциалды бесінші-алтыншы күнге дейін жеткізу, ал әрі қарай табиғаттың өзі шешеді. Кейде басында барлығы жақсы болып келе жатады, бірақ сосын бластоциста өспей қалады, қалыпты эмбрион өспей қалады. Бұл ретте ооцит пен аталық ұрықтың сапасы өте маңызды болады, оған эмбриолог әсер ете алмайды. Ол орталар қандай болмасын, инкубатор жағдайында жасушалардың сапасын жақсартып алмайды. Ооцит – дайын өнім, тап сондай. Ол ұрықтандырылды, бірақ қанша митохондрия болса (энергия көзі, жасушаның шағын ядролық станциясы), ол соншалықты бөлшектенеді: митохондрия көп болса, бес күнге дейін бөлшектенетін болады, аз болса, үшінші тәулікте тоқтайды. Біз митохондрияны жасанды түрде әзірге қоса алмаймыз. Біз тек эмбрионды салу үшін өсіре алдық па, жоқ па, соны айқындай аламыз.

Прогресс бір орында тұрмайды. Егер бұрын бедеуліктің ауыр түрлеріне ұшыраған ер адамдар балалы бола алмаса, бүгінде микрохирургияның арқасында біз аталық ұрықтарды атабездің тіндерінің ішінен тауып, оларды ЭКО бағдарламасында қолдануды үйрендік. Біз онкологиялық науқастардың болашақта балалы болу мүмкіндіктерін сақтап қалу үшін, оларға ота жасалмай тұрып, аналық бездерінің тіндерін қатырып қояды үйрендік. Бәлкім, болашақта емделмейтін тұқым қуалайтын ауруларды түзетуді немесе соматикалық жасушалардан жасанды гаметалар жасауды үйренерміз.

Эмбриологиялық зертхананы РМИ жүрегі деп сенімді түрде айта аламыз. Дәл осы жерде, сырт көзге байқалмай, эмбриологтар командасының үйлесімді жұмысының арқасында бедеулік зардабын шеккен жұптардың балалы болу үміті мен армандары орындалады!

ИРМ КЛИНИКАСЫНДА ЖҮКТІЛІКТІ ЖҮРГІЗУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

ИРМ акушер-гинекологтар командасы

Жүктілік — әр әйелдің өміріндегі аса толғандыратын кезең болар. Әрбір болашақ ананың, әсіресе сәбиін ұзақ уақыт бойы күткен әйелдің өзін 9 ай бойы жақсы мамандар қарайтын клиника мен дәрігерді тапқысы келетіні сөзсіз. Болашақ баланың немесе әйелдің денсаулығына қатысты туындаған мәселелердің барлығы жылдам, кәсіби түрде және ешбір күйзеліссіз шешілсе дейді.

Міне, Репродуктивтік медицина институты дәл осындай клиника болып табылады, мұнда тәжірибелі дәрігерлер мен медициналық қызметкерлер жұмыс істейді, және де жүктілікті жүргізу үшін барлық қажетті жағдайлар жасалған.

Лилия Григорьевна Баймурзаева, емхана бөлімінің меңгерушісі, жоғары санатты акушер-гинеколог, РМИ клиникасының артықшылықтары туралы айтып берді.

- Лилия Григорьевна, РМИ клиникасында жүктілікті жүргізудің ерекшеліктері қандай?

- Біздің клиникада жүктілікті жүргізу Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің хаттамалары мен халықаралық стандарттарға сай жүзеге асырылады. Бұл жерде диагностика мен емдеудің инновациялық әдістері қолданылады, қабылдауды жоғары білікті мамандар жүргізеді. Біздің клиникамызда пациент 11-12 апталық мерзімде есепке қойылған күннен бастап, босанғанға дейін бақыланады.

- Болашақ аналар үшін қандай бағдарламалар ұсынылады?

- РМИ әйелдер консультациясында жүктілікті жүргізу бағдарламасы әр пациентке жеке қарауды көздейді. Әрбір жеке жағдайда бағдарлама зерттеулердің нәтижелерін және жүкті әйел ағзасының күйін ескере отырып құрастырылады.

Бізде физиологиялық жүктілікті, ҚРТ-дан кейінгі жүктілікті, көпұрықты жүктілікті жүргізу бағдарламалары әзірленген, сондай-ақ РМИ-де қайталап бақыланатын пациенттер үшін жүктілікті жүргізу пакеті көзделген.

БАҒДАРЛАМАҒА КІРЕТІНІ:

- Перзентханаға түскенге дейін тіркеуге алыну және акушер-гинеколог дәрігерінің бақылауында болу.
- Кешенді зерттеу және, қажеті болса, аясы тар мамандардан кеңес алу;
- Зертханалық диагностика (клиникалық және биохимиялық талдаулар).
- Пациент пен құрсақтағы ұрықтың жағдайына мониторинг жасау – ұрыққа УДЗ (скрининг), КГТ, гравидограмма, ұрықжолдас тамырларының және кіндікке доплерометриялық зерттеу жасау.

Біздің клиникада жүктілікті тексеру мен жүргізуден басқа арнайы курстар бар, онда РМИ мамандары жүктілік барысы мен босануға дайындыққа байланысты сұрақтарға жауап береді.

- РМИ-де жүктілікті жүргізудің артықшылықтары қандай?

- Жүктілікті жүргізу бағдарламасына акушер-гинекологтың қабылдауларынан басқа генетиктің, терапевтің, эндокринологтың консультациялары, мерзімінен бұрын босанудың алдын алу үшін жатыр мойнының ұзындығы мен күйін динамикалық бақылау, білікті пренаталдық диагностика, ұрықтың күйін бағалау, оған: УДЗ, доплерометрия, ұрыққа КГТ, клиникалық-зертханалық диагностика кіреді.

- Клиникада жұмыс істейтін дәрігерлер мен медициналық қызметкерлер туралы айтып беріңізші.

- РМИ-де жүктілікті тәжірибелі, жоғары білікті дәрігерлер жүргізеді, олар үнемі біліктілігін арттырып отырады, сондай-ақ Қазақстандағы дәрігерлер үшін ғана емес, жақын және алыс шетелдерден келген мамандар үшін де үйрету

тренингтері мен мастер-кластар өткізеді. Орта және кіші медициналық қызметкерлер де барлық қажетті дағдылар мен білімдерді жетік меңгерген және өз біліктілігін жүйелі түрде арттырып отырады.

Одан басқа, біздің клиника ең заманауи жабдықпен жабдықталған. Бұл клиникалық зерттеулер жүргізуге арналған аппаратура, УДЗ аппараттары, КГТ аппараты және т. б.

- РМИ-де жүкті әйелдерге басқа медициналық мекемелерде жоқ қандай қызметтер ұсынылады?

- Репродуктивтік медицина институты Қазақстанда бірінші болып эластометрияны енгізді – мерзімінен бұрын босанудың алдын алу үшін жатыр мойнының ұзындығын ғана емес, күйін де бағалауға мүмкіндік беретін УД-әдістеме.

- Болашақ аналарға арналған курстар жайында толық айтып беріңізші.

- Босануға, соның ішінде серікпен бірге босануға дайындық мектебі көптеген жылдар бойы РМИ-де нәтижелі жұмыс істеп келеді. Сабақты жұмыс тәжірибесі зор тәжірибелі маман жүргізеді. Бұл курстар нәрестені оңай көтеріп, аман-есен босануға ғана емес, сонымен бірге жүкті әйелді ана болуға дайындауға, емізуге және нәрестені күтуге үйретуге, сондай-ақ босанғаннан кейінгі контрацепция әдістерімен танысуға көмектеседі. Одан басқа, ерте және кеш репродуктивтік жоғалтулардың алдын алу мектебі (мерзімінен бұрын босанудың алдын алу мектебі) бар.

РМИ әйелдер консультациясының ең басты ерекшелігі әрбір жүкті әйел тоғыз ай бойы тыныштық, жылулық, дәрігердің назары мен қамқорлығы атмосферасында болу мүмкіндігіне ие болады.

ИРМ КЛИНИКАСЫ ШЫМКЕНТ ЖОҒАРЫ САНАТТЫ АЛДЫ

2022 жылдың маусым айында «ИРМ - Шымкент» клиникасы аккредиттеуден өтті.

«ИРМ - Шымкент» клиникасының халықаралық стандарттарға сәйкестігін тексеру үшін аккредиттеуден өткізу үшін Қазақстанның әр қаласынан келген бес маманнан тұратын сараптамалық комиссия келді, - деді Диана Есіркепова. - Төрт күн ішінде үлкен әрі маңызды жұмыс жүргізілді, сарапшылар бәрін: ғимараттың қауіпсіздігін, клиниканың сыртқы және ішкі көрінісін, кіреберіс тобын, материалдық-техникалық базаны (құралдар, жабдықтар), барлық қызметкерлердің жұмысын тексерді.

Комиссия пациенттерді қабылдауға үлкен назар аударды: қалай жүргізіледі; пациенттерге клиникада және дәрігерлердің қабылдауында жайлы ма; құпиялылық сақталады ма,

және т. б. Гинекологтардың, хирургтардың, акушерлердің, эмбриологтардың кәсіби деңгейіне, сондай-ақ орта және кіші қызметкерлердің тамаша дайындығына жоғары баға берілді.

Бір айдан кейін комиссия ИРМ Шымкент клиникасына жоғары санатты беру туралы шешім қабылдады.

Әрине, мұндай шешім клиниканың имиджіне оң әсер етеді, біздің дәрігерлер мен медициналық қызметкерлерді ынталандырады. Біз жұмысымызбен мақтанамыз және жаңа биіктерге ұмтыламыз, өйткені кемелдіктің шегі жоқ! Одан басқа, жоғары санатты алу – пациенттердің ғана емес, сонымен қатар басқа клиникалар мен медициналық ұйымдарда жұмыс істейтін дәрігерлердің де сенімі деп есептеймін.

ИРМ Шымкент командасы

ИРМ -ДЕГІ ЖҰМЫСҚА ТАҒЫ ЕКІ ГИНЕКОЛОГ - РЕПРОДУКТОЛОГ КІРІСТІ

Ақерке Бахтиярқызы Сманова, жоғары санатты репродуктолог дәрігер

Ақерке Бахтиярқызы Сманова дәрігердің жалпы жұмыс өтілі – 22 жыл, репродуктологияда – 17 жыл. 2020 – 2022 жылдары аралығында Ақерке Сманова «ИРМ Шымкентте» жұмыс істеді.

Әйгерім Бақытқызы Өтегенова, гинеколог-репродуктолог дәрігер

Әйгерім Бақытқызы Өтегенова дәрігердің жалпы жұмыс өтілі – 22 жыл, репродуктологияда – екі жыл.

ИРМ КЛИНИКАСЫНДА 5D SAMSUNG HERA W10 УДЗ-АППАРАТЫ

ИРМ клиникасы өз жұмысын жақсарту мақсатында үнемі жұмыс атқарып келеді, оның басты мақсаты – жоғары нәтижелер мен тиімді қызмет. Ол үшін Институттың барлық құрылымдары іске қосылған. Дәрігерлеріміз жыл сайын өз біліктіліктерін арттырады, халықаралық конференцияларға қатысады, ғылыми қызметпен айналысады. Оған қоса, заманауи технологиялардан, инновациялардан қалыс қалмаймыз. Зертханаларымыз ең жаңа әрі озық жабдықтармен жабдықталған, ал жақында РМИ Samsung HERA W10 алады.

Samsung HERA W10 әйелдер денсаулығын диагностикалау үшін жасалған, аппарат аса инновациялық технологиялардан, 3D, 4D және 5D режимдерінен тұрады, ал 2D режиміндегі керемет визуализация мен доплер ұрықтың ақауларын ерте кезеңдерде анықтап, диагноз қоюға мүмкіндік береді.

ИРМ КЛИНИКАСЫНЫҢ ДӘРІГЕРЛЕРІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРҒА ҚАТЫСТЫ

Бұл жаз оқиғаға толы болды: ковид шектеулерін тоқтатуға байланысты бүкіл әлемде, соның ішінде бүкіл әлемнің репродуктолог-дәрігерлері арасында да түрлі іс-шаралар өткізіле бастады.

Пандемиядан кейінгі алғашқы **Адам ұрпағын өрбіту және эмбриология мәселелері жөніндегі еуропалық қоғамның ірі конференциясы (ESHRE)** 2022 жылғы 3–6 шілде аралығында Миланда (Италия) өтті және репро-

дуктивтік денсаулық мәселелерімен айналысатын түрлі мамандықтағы 7000-нан астам дәрігерді жинады.

Конференция аясында ғылыми зерттеулер жүргізетін белгілі еуропалық ғалымдар сөз сөйледі. Репродукция саласындағы ғылым бір орында тұрмайды: дәлелді медицина дамуда, жаңа технологиялар пайда болуда, жаңа буынның тиімді препараттары жасалуда. Осы және басқа да маңызды мәселелер ESHRE аясында талқыланды.

РМИ мамандары Адам ұрпағын өрбіту және эмбриология мәселелері жөніндегі еуропалық қоғамның конференцияларына жыл сайын қатысады, әрдайым көптеген құнды ақпарат алып, онымен міндетті түрде семинарларда әріптестерімен бөліседі. Дәрігерлеріміз сапар қорытындысы бойынша баяндамалар дайындайды, көрген жаңа дүниелер туралы, сондай-ақ Еуропада ізденіс жұмыстарының қандай бағыттарда жүріп жатқаны туралы айтып береді.

Осы жазда РМИ дәрігерлері қатысқан тағы бір нәтижелі конференция **Бакуде** өтті (18–22 тамыз). Біздің клиниканың мамандары бедеулікті емдеу кезінде қолданылатын фармпрепараттарды қолдану мәселелері бойынша баяндама жасады. Пікірлерімен, білімдерімен алмасу арқылы дәрігерлердің бәрі құнды ақпарат алады, біз де құнды тәжірибе мен пайдалы білім алдық.

«Ресейдің репродуктивтік потенциалы: версиялар мен контраверсиялар» үшінші көп профильді конференциясы Сочиде болды. Келген акушер-гинеколог, репродуктолог, андролог, хирург дәрігерлердің саны биыл 2000-нан астам адамды құрады. Осы конференцияның өзекті мәселелері жүктіліктің соңына дейін жетуі, жүктілік кезіндегі асқынулар, емдеу, жүктілікке дайындық, босану туралы тақырыптар болды. Түрлі патологиялар кезіндегі жаңа операциялар, жаңа контрацепция талқыланды, дәлелді медицина мен дербестендіру базасында қауіпсіз ана болу мәселелері шешілді.

Джусубалиева Т.М. ИРМ-нің репродуктолог дәрігерлерімен

Сондай-ақ дәрігерлеріміз **Ресейдің адам ұрпағын өрбіту академиясы (РАРА) ұйымдастырған Қазандағы конференцияға қатысты**. Іс-шараға Ресей, Израиль, Франция және басқа да көптеген елдердің жетекші әлемдік мамандары қатысты. Конференцияның негізгі тақырыптары аналық бездердің овариальді резервінің аздығы, жоғары репродуктивтік жас, генетика мәселелері болды.

Аймақтық ауқымдағы конференция **Белекте де (Түркия)** өтті. Басты тақырып – ересек жастағы әйелдердің репродуктивтік мүмкіндіктері. Work-shop аясында конференцияда Украина, Англия, Аргентина елдерінен келген мамандар (терапевттер, эндокринологтар) лекциялар мен баяндамалар оқыды, даулы мәселелер шешілді, қызу пікірталастар болды. РМИ мамандарының делегациясы осы іс-шараға белсенді қатысты.

Осындай ақпараттық оқиғаға толы жаз бен көптеген қызықты іс-шараларға қатысу РМИ ірі конференциясын ұйымдастыруға түрткі болды, онда біз Репродуктивтік медицина институты мамандарының жұмысына жаңа технологиялар мен әдістемелерді енгізу бойынша әрекеттерді қалыптастыру үшін іссапарлар кезеңінде айтылған барлық проблемалар мен мәселелерді талқылайтын боламыз.

Қабанбай батырдағы ИРМ клиникасының командасы

ҚАБАНБАЙ БАТЫРДАҒЫ ИРМ КЛИНИКАСЫНА 5 ЖЫЛ

Бес жыл бұрын Репродуктивтік медицина институты Алматы қ. Қабанбай батыр көшесі, 226 мекенжайында орналасқан өзінің алғашқы филиалын ашты. Ашылу салтанаты 2017 жылғы 1 қазанда болды.

РМИ-де тағы бір ЭКО клиникасын ашу туралы мәселе бұрыннан бері көтерілген және оның себебі бұлжымас статистика болды. Бедеулі ерлі-зайыптылар саны артып келеді және бедеулік бүкіл әлемдегі маңызды медициналық-әлеуметтік мәселелердің бірі болып қалады.

Бұл ретте РМИ көрсететін қызметтер өте аз шығынмен шетелдегі аналогтардан кем түспейді. Осы себептен, сондай-ақ Қазақстан заңдарының мүмкіндік беретіні, дәрігерлердің жоғары біліктілігі мен заманауи жабдықтардың болуы себебінен Қазақстанға медициналық туризм желісі бойынша шетелдіктердің келуі айтарлықтай арта түсті. Жақын және алыс шетелдерден адамдар РМИ-ден көмек алуға келетінін айта кетейік. Негізінен олар Түркия, Германия, Қытай және АҚШ-тан келетін жұптар.

Жаңа РМИ клиникасының пайда болу өзектілігі бедеулікті тез әрі тиімді емдеуге деген сұраныстың үнемі артуымен, сондай-ақ осындай түрдегі клиникаға қойылатын талаптардың артуымен түсіндіріледі. Осы фактілердің бәрін ескере отырып, ЭКО орталығының филиалын ашу туралы шешім қабылданды, бұл қызметтерді пациенттер үшін қолжетімді етуге мүмкіндік берді. Осы әлеуметтік жобаны Алматы қала-

сының әкімдігі қолдады, бірқатар өндірістік мәселелерді шешуге қолдау мен көмек көрсетілді.

РМИ филиалы бедеулікті заманауи емдеу орталықтарына қойылатын әлемдік талаптарды ескере отырып жасалған. Филиалдың басты мақтанышы «таза орынжайлар» түрінде жасалған операциялық блок және жаңа өмір пайда болатын эмбриологиялық зертхана болып табылады. Осындай жүйе жоғары әрі тұрақты клиникалық нәтижелер алуға мүмкіндік береді, бұл емдеу тиімділігін екі есе арттырады.

Тағы бір ерекшелігі – клиниканы ең жаңа жабдықтармен жабдықтау. Эмбриология зертханасында эмбриондарды үздіксіз культивациялауға арналған алты кіріктірілген инкубатор бар Planner (UK) және ESCO MIRI (Singapour) планшеттік инкубаторлары орналасқан, бұл эмбриондардың сапасын арттырады. «Time – Lapse ESCO» соңғы буындағы инкубатор орнатылған, ол алғашқы күннен-ақ нақты уақыт режимінде эмбрионның дамуын бақылау және арасынан көшіріп салу үшін ең сапалы эмбрионды таңдап алу мүмкіндігін береді.

Бір сөзбен айтқанда, филиал ең жаңа аппаратурамен жабдықталған және РМИ клиникасында емделу қолжетімді және тиімді болуы үшін қолдан келгеннің бәрі жасалған. Бес жыл ішінде филиалда дәрігерлер 27 350 пациентті қабылдады, 10 000-нан астам ЭКО бағдарламасы өткізілді және РМИ мамандарының күш-жігерінің арқасында мыңдаған әйелдер мен ерлер бақытты ата-ана атанды.

РМИ-ДІҢ АРҚАСЫНДА БІРІНШІ ӘРЕКЕТТЕН-АҚ ДҮНИЕГЕ КЕЛГЕН ПАТШАДАЙ ЕГІЗ БАЛА!

Алматылық Әсел Ержанова көптеген дәрігерлерге барды, ұзақ әрі қымбат емдеу курстарынан өтті, бірақ бәрі сәтсіз болды. «Аналық без поликистозы және оң жақ түтіктің бітелуі» диагнозы үкім сияқты естілді, бірақ жас отбасы берілмеді. Әселді жұбайы қолдады, ол бәрінің сәтті болатынына сенді және балалы болу үшін бәрін жасады. Алайда жақындары баласыз ерлі-зайыптыға ең жақсы ЭКО клиникасына – Репродуктивтік медицина институтына баруға кеңес бермегенше бұл жүзеге аспады. Ал, әрі қарай қалай болғанын рубрикамыздың кейіпкері бәрін рет-ретімен өзі айтып береді.

- Күйеуім екеуміз бала туу мәселесіне үлкен жауапкершілікпен қарадық. Тексерілдік, дәрігерлерге уақыт пен қаражатты аямадық, бірақ осыншалықты күш-жігерімізге қарамастан жүктілік басталмады.

Төрт жылдық емделу барысында 55 кг-нан 88 кг дейін салмақ қостым, ұзаққа созылған депрессия, аласұру басталды, шынымды айтсам, үмітім үзілді. Оған қоса әрбір үшінші адам: «Қашан туасың? Жасың келді ғой (жасым 30-дан асқан), уақыт өтіп бара жатыр» ... деп сұрай беретін.

Осыдан кейін мен одан бетер ішкі дүниеммен арпалысып, балалы болатынымызға сенуден қалдым. Әрине, күйеуімнің қолдауымен сенім болды, бірақ кейде бұл сезім де алыстап кететін.

Міне, керемет күндердің бірінде – бұл сөйлеу фигурасы емес – жақындарымыз бізге РМИ-ге, репродуктолог-дәрігер Жанар Борисовна Тайбағароваға баруға кеңес берді. Бастапқыда – ЭКО-ға баратынымыз дұрыс па, бәлкім, табиғи жүктілікке өз бетімізше қол жеткізе алатын

шығармыз деген күмән болды. Барлық қорқынышымызды сөйілткен Жанар Борисовнаға алғыс айтамыз, мені екі ай бойы бақылап, менің диагнозымда қымбат уақытымыз бен жүйкемізді сақтау үшін ЭКО жасау керектігін айтты. Сондай-ақ осы сәтте дәрігердің шешімін қолдаған күйеуіме алғыс айтамын, ол: «ЭКО болса, ЭКО болсын, ең бастысы нәтиже болса болғаны», - деді.

Одан басқа, ЭКО бағдарламасына дайындалған кезде, мемлекет квота бөлетінін білдім. Дәрігерім бағдарлама бойынша өтетінімді растады, қажетті құжаттарды дайындап, оларды өз емханама тапсырдым. Бір таңқаларлығы, мен квота бойынша тез арада мақұлдау алдым және бірнеше айдан кейін РМИ мамандарына сеніп, біз ЭКО-ға дайындала бастадық. Ынталандыру, көшіріп салу – бәрі сәтті өтті.

Біз Жанар Борисовнамен бірге қанша эмбрион салу жайындағы мәселені ұзақ талқыладық. Дәрігер біреуін салуға көндіруге тырысты, өйткені мен бірінші рет босанамын және менің дене бітіміммен екі баланы көтеру өте қиын болады. Мен болсам өмір бойы егіз баланы армандадым, сондай-ақ сақтанғым келді (ең болмаса, біреуі дамидытын шығар) және өз дегенімде тұрдым.

Бәрімізді толғандыратын кез келді: жүктілікті анықтайтын тест жасау. Таңды атырмастан, күйеуім кешке қарай бірден үш суперсезімтал тестті алып келді. «Тестті қазір жасайық, - деп шыдамсыздана айтқаны есімде, - ал нәтижесін таңертең айтамын» деді де, жолақтарды алып кетті. Бес минут өтер-өтпестен, күйеуім келіп, мені қатты құшақтады.

Мен күйеуім осыны қуанғаннан ба, әлде қынжылғаннан ба жасағанын түсінбестен жылап жібердім. Жүктілік болмады, күйеуім осылайша маған қолдау көрсетті деген ой келді. Құдайға шүкір, мен қателесіппін: тесттердің бәрі армандаған екі жолақты көрсетті. Бұл алғашқы әрекеттен-ақ нәтиже берді! Біз тесттерге де, өзімізге де сенбедік, бірақ іштей қуандық. Келесі күні ХГЧ-ге талдама жасаттым, барлығы расталды! Қуанышымызда шек болмады!

Алда, ұйқысыз өткізген түндеріміз үшін, төккен көз-жасымыз бен шеккен азабымыз үшін бізді тағы бір қуаныш күтіп тұрды – екі жүректің соғып тұрғанын көрсеткен УДЗ! Күйеуіме осыны айтқан кезде ол үнсіз тұрып қалды, артынан

сөзбен жеткізуге келмейтін қуаныш сезімі болды. Екі бала! Бізде бірден екі бала болады!

Алғашқы айларда жүйкеміз сыр берді, түсік тастау қаупі болды. Мендегі проблеманың бәрін шешіп, емдеу барысына түзету енгізгені үшін Жанар Борисовнаға алғысым шексіз. Өз дәрігерімнің кеңесі бойынша мен ең жақсы гинекологтардың бірі **Тян Ирина Ильиничнаның** бақылауында болдым. Жүктілік жеңіл өтті, 2022 жылдың 11 ақпанында 36 аптада көптен күткен нәрестелерді – ұл мен қызды – 2,8 және 2,7 кг салмақпен патшадай егіз баланы аман-есен дүниеге алып келдім. Қазір Алихан мен Аружан өз жасына сай дамып, өсіп келеді, ал біз күйеуіміз екеуіміз РМИ-ға тағы келеміз деп жоспарлап отырмыз – отбасы үлкен болу керек!

Жанар Борисовна мен Тян Ирина Ильиничнаға, РМИ қызметкерлерінің бәріне сіздердің кәсіпқойлықтарыңыз, сіздердің епті әрі шетін жұмыстарыңыз үшін зор алғысымызды білдіреміз. Сіздер – керемет дәрігерсіздер, қажырлы еңбектеріңіз үшін және әрбір пациентке бөлген көңілдеріңіз үшін рахмет!

Сіздердің арқаларыңызда мен алғашқы әрекеттен-ақ патшадай егіз баланың бақытты анасы болдым, осы үшін бәріңізге алғыс айтамыз. Сіздерге еңбектеріңіздің жемісін көруді, мықты денсаулық, отбасыларыңыздың амандығын және өмірлеріңізде тек жақсы жандардың кездесуін шын жүректен тілейміз.

Сондай-ақ болашақ аналардың бәріне үміттеріңізді үзеңіздер, қамықпаңыздар дегім келеді. Бастысы сеніңіздер, әрекет етіңіздер. РМИ – ғажайып мекені, бұны мен жақсы білемін!

